

YHTEISKUNTA- JA YRITYSVASTUUN NEUVOTTELUKUNNAN 13.12.2018 KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Aika torstai 13.12.2018
klo 9.00–11.00
Paikka Meritullinkatu 10
nh. Hopeakabinetti

Varsinaiset jäsenet

Neimala Antti, TEM, pj. (x)
Ilkka Saarinen, UM
Merja Saarnilehto, YM (x)
Marja Pokela, VNK
Petri Holopainen, SY
Tuuli Mäkelä, EK (x)
Timo Vuori, ICC
Pia Björkbacka, SAK
Leila Kurki, STTK
Anu Tuovinen, Akava
Ilkka Sipiläinen, Ev.lut. kirkko
Sonja Vartiala, Finnwatch (x)
Mikko Routti, FIBS ry (x)
Outi Hakkarainen, Fingo ry (x)
Jouni Nissinen, SLL

Varajäsenet

Liisa Huhtala (x)
Kent Wilska, UM (x)
Markus Seppelin, STM
Petri Vihervuori, VNK
Tiina Toivonen, SY
Mika Kärkkäinen, EK
Johanna Sipola, 3K
Pekka Ristelä, SAK (x)
Antti Koskela, STTK
Vesa Vuorekoski, Akava
Juha Beurling, Kuluttajaliitto
Juha Vauhkonen, SASK ry (x)
Ulla Roiha, FIBS ry
Otto Bruun, SLL

Linda Piirto, sihteeri, (x)
Alva Bruun, UM (kohta 4)

Asialista:

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.03.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat oheisen listauksen mukaisesti.

3. Ilmoitusasiat

Kepa ry ja Kehys ry ovat yhdistyneet Fingoksi.

4. Tilannekatsaus vastuullisen liiketoiminnan työsuunnitelman osalta

Linda Piirto, Kent Wilska ja Alva Bruun kävivät läpi tilannekatsausta vastuullisen liiketoiminnan työsuunnitelman osalta. Suunnitelma esiteltiin neuvottelukunnalle 13.5.2018. Suunnitelman ajatuksena on ollut TEM:n ja UM:n toimenpiteitä pidemmällä aikavälillä hallituksen vaihdoksen ja EU-puheenjohtajakauden yli. Kun uusi hallitus on asetunut ja pj-kausi on ohi, tarkastellaan toiminnan painopisteitä uudelleen. Punaisena lankana on yritykset ja ihmisoikeudet ja toimenpiteitä on mahdollista päivittää tarpeen mukaan.

EU:n osalta ministeriöiden välinen yhteistyö on jatkunut aktiivisena. Pj-kaudelle on suunnitteilla asiantuntijatasen kokous yritykset ja ihmisoikeudet -teemasta. Kansalaisjärjestöt ja työntekijäpuoli toivovat, että Suomi tuo pj-kaudella esiin tarvetta säädellä yritysten asianmukaista huolellisuutta ihmisoikeuksien osalta. Puheenjohtaja muistutti, että pj-kaudella puheenjohtajalla on puheenjohtajan neutraali rooli. Todettiin, että pj-kauden teemojen tulee näkyä ohjelmassa.

OECD:n toimintaohjeiden osalta Piirto pitänyt esityksen OECD-ohjeista valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen vastuullisuusseminaarissa 14.11.2018. OECD:n yleiset asianmukaisen huolellisuuden ohjeet, jotka OECD on nostanut uudeksi lippulaivatuotteekseen, ovat parhaillaan käännettävänä suomeksi. TEM ja UM järjestävät käännöksestä julkaisuseminaarin todennäköisesti maaliskuussa 2019. OECD velvoittaa OECD-ministerineuvoston päätöksellä, että jäsenvaltiot edistävät asianmukaisen huolellisuuden ohjetta ja mittaavat sen toteutumista yrityksissä. On vielä epäselvää, miten tämä toteutetaan. Neuvottelukunnan jäseniltä toivotaan aktiivisuutta OECD-ohjeiden tunnettuuden edistämiseksi. Tätä voidaan tehdä esimerkiksi yhteisten tilaisuuksien, seminaarien tai keskustelutilaisuuksien kautta. Joitain alustavia ajatuksia on jo seuraavista yhteistyökuvioista, mutta sihteeristö toivoo neuvottelukunnalta yhteydenottoja ideoista edistää yhdessä OECD-ohjeiden tunnettuutta.

YK:n osalta Suomi oli erittäin aktiivisesti esillä tämän vuoden YK:n yritykset ja ihmisoikeudet -foorumissa. Suomi osallistui paneeliin kansallisen toimeenpanosuunnitelman edistymisestä sekä paneeliin politiikkajohdonmukaisuudesta. Lisäksi Suomi järjesti yhdessä neljän suomalaisyrityksen kanssa esityksen yritysten tavoista ja kokemuksista toteuttaa asianmukaista huolellisuutta. Suomi järjesti myös toista kertaa vastaanoton verkostoitumista varten. Keväällä suunnitellaan osallistumista vuoden 2019 foorumiin. Suomen toimille olisi tärkeä pyrkiä saamaan myös viestinnällistä näkyvyyttä sopivissa kanavissa. FIBS organisoii foorumiin toista kertaa suomalaisdelegaation, jossa oli osallistujia yrityksistä ja järjestöistä. Osallistujat ovat antaneet myönteistä palautetta, osallistuminen osana delegaatiota koettu antoisaksi. FIBS on myös julkaisemassa kirjoitusta foorumista.

YK:n uuden sopimushankkeeseen osalta Suomi vaikuttaa EU:n ihmisoikeustyöryhmän kautta. Syksyllä eduskuntaa on informoitu sopimushankkeen tilanteesta. Neuvotteluiden neljäs neuvottelutuntokäytönsä alkoi lokakuussa 2018 sopimustekstiluoennoksen pohjalta. Todettiin, että neuvotteluprosessiin on liittynyt monenlaisia ongelmia. EU ei osallistunut yksityiskohtaiseen neuvotteluun sopimusluonnoksesta. EU:n tiiviimpi osallistuminen jatkossa vaatisi neuvottelumandaatin jäsenmailta. Vaihtoehtona on myös jättäytyminen pois neuvotteluista.

ILO:n osalta todettiin, että yhdyslinkkien hakeminen eri kansainvälisten järjestöjen välillä on edelleen ajankohtaista. EU tulee rahoittamaan syksyllä 2019 OECD:n kansallisten yhteyselinten osallistumista ILO:n kurssille, mitä tullaan hyödyntämään. Tuotiin esiin mahdollisuus järjestää yhteisistunto ILO-neuvottelukunnan kanssa, esimerkiksi koulutuksen jälkeen. Tuotiin esiin, että ILO-sopimusjärjestelmässä on aukkoja asianmukaisen huolellisuuden osalta, joka tulee esimerkiksi esiin tilanteissa, joissa haetaan kansainvälistä sopimusviitettä vanhoista sopimuksista.

Sidosryhmävuoropuhelun osalta todettiin, että keväällä julkaistu ”Human rights impacts of own operations: in-sights for due diligence” -asiakirja on saanut myönteistä palautetta sidosryhmiltä. Toistaiseksi ei ole tullut ilmi jatkotarpeita sidosryhmävuoropuhelun (pyöreät pöydät) osalta. Asiakirjaa pyritään hyödyntämään kevään seminaarissa.

TEM ja UM järjestivät tulevasta konfliktimineraalisääntelystä ja konflikteja koskevasta OECD-ohjeistuksesta 5.11.2018 seminaarin, jossa oli myönteisesti 58 osallistujaa. Tilaisuudesta on julkaistu TEM:n uutiskirjejuttu¹. Seminaarin aineistoon toimitetaan linkki neuvottelukunnalle.

Piirto osallistui 30.11. Euroopan talous ja sosiaalikomitean (EESC) kestävästä kehityksestä ja tuotantoketjuja käsitelleessä seminaarissa paneeliin ”Agro-food sector and global value chains”, jossa kertoi päivittäistavarakaupan pyöreästä pöydästä ja sidosryhmävuoropuhelusta asianmukaisen huolellisuuden osalta laajemmin.

Yritykset ja ihmisoikeudet -koulutuksen osalta hankinnan valmistelu on käynnissä. Myös UM pohtii mahdollisen ihmisoikeuskoulutuksen hankintaa erityisesti kehitysyhteistyövaroja vastaan-

¹ <https://temkirjeet.sst.fi/messages/view/556/0/be12a9612b4b196bdfb514b037ef39ec>

ottaville yrityksille. Osana julkisille rahoitusinstrumenteille suunnattua ns. SHIFT-hanketta virkamiehille on järjestetty yritykset ja ihmisoikeudet -koulutus 25.9. Hankkeen toimittajan kanssa on käynnissä keskustelut seuraavien tilaisuuksien järjestämisen ajankohdasta. Hankkeessa on tehty tarvekartoitus ja myös rahoitusinstrumenteille on tarjottu erilaisia koulutuksia. Koulutuksen ensisijaisena kohteena on tällä hetkellä suomalaiset instrumentit ja yritykset. Todettiin, että järjestöjen kokemusta voisi hyödyntää erityisesti maakohtaisessa tiedossa, samoin verkkokoulutus voisi olla kustannustehokasta. Koulutusta on tärkeää kohdistaa ns. riskimaissa toimiville yrityksille. Wilska piti edustustoille esityksen YK:n periaatteista, asianmukaisesta huolellisuudesta ja vastuullisesta liiketoiminnasta.

SHIFT-hankkeen osalta seuraavat vierailut toteutetaan todennäköisesti 03/2019 ja 05/2019. Näillä näkymin yleisölle avoin seminaari voitaisiin järjestää 3/2019 vierailun yhteydessä.

Vastuullisuuskysymysten huomioon ottamista vienninedistämismatkoilla jatketaan, esimerkkejä viime aikaisista matkoista Thaimaa/Lintilä, Indonesia/Virolainen, Intia/Virolainen. Maakohtaisten vastuullisuusmuistiodien² pohjaa uudistetaan keväällä 2019, pohjasta voi lähettää kommentteja sihteeristölle.

YK:ssa on kehitteillä vastuulliseen koulutusviennin liittyvä hanke, jota Suomi on tukenut. YK-hankkeen taustalla on ollut erityisesti kehittyviin maihin suuntautuneen koulutusviennin haasteet, maailmalla on esimerkiksi tarjottu kallista koulutusta huonolla sisällöllä eikä ihmisoikeuksia ole otettu huomioon. Selvitetään kotimaisen koulutusviennin tilannetta, OKM:n kanssa tulisi keskustella.

Julkisten hankintojen osalta KEINO-hanke on tehnyt hankintayksikköjen osaamisen kartoitusta, jonka tuloksia hyödynnetään. Hankinnoilla työllistämisen mallia pyritään levittämään kansallisesti. OECD on myös kiinnostunut vastuullisista julkisista hankinnoista, haasteena voi olla käytännön kannalta pitkien asiakirjojen liittäminen sopimusasiakirjoiksi ja siten vastuullisuuden toteutumisen seuraaminen.

Bruun on mukana Agenda2030-koordinaatiossa. Pyritään tuomaan esiin, etteivät SDG:t ja YK:n periaatteet kilpaile keskenään, tuodaan esiin integraationäkökulmaa esimerkiksi SHIFT-hankkeen koulutuksissa.

UM avaa kansainvälisten kansalaisjärjestöjen rahoitushaun helmikuussa 2019. Yhtenä teemana on ihmisoikeuspuolustajat. Jatkossa voi olla mahdollisuuksia lisätä enemmän yritykset ja ihmisoikeudet -näkökulmaa, kun uusi ihmisoikeusstrategia kirjoitetaan ensi vuonna. Tuotiin esiin, että huomiota pitäisi kiinnittää myös suomalaisjärjestöjen rahoittamiseen, erityisesti Finnwatchin osalta. Olisi myös tärkeää vaikuttaa rahoituksella myös erilaisiin rakenteisiin, jotka aiheuttavat haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia.

On todettu tarve erillisohjeelle ihmisoikeusperustaisuudesta kehitysyhteistyössä kehitysyhteistyövaroja hakeville yritystoimijoille. Vastaavanlainen työkalu on jo kehitteillä Finnfundilla, selvitetään ensin Finnfundin ohjeen hyödyntämismahdollisuutta ennen muiden ohjeiden kehittämistä.

TEM julkaisi 10 vuotta sitten ohjeen vastuullisuusraportoinnin ensi askelista. Vastaavaa yksinkertaistettua raportointiohjetta ei ole tarjolla muualla, mutta toisaalta ei ole resursseja oppaan päivittämiseen.

TEM, OM ja SY työstävät opasta pk-yrityksille korruption torjunnasta. Projekti pohjautuu FATF:in suositukseen. Opas toimitetaan sidosryhmäkommenteille keväällä ja julkaisu on toivottavasti keväällä aikana. Visualisointi on tärkeää asian myymisessä. Korruptiontorjunta-sivusto³ on avattu, mutta se sisältää toistaiseksi niukasti tietoa siitä, miten suomalaisyrityksen tulisi toimia ulkomailta torjuakseen korruptiota.

Kestävän rahoituksen paketti on merkittävä asia, ILO:n ydinsopimukset ovat jo mukana safe guard -kriteereinä.

² Maakohtaiset vastuullisuusmuistiot saatavilla Finnpartnershipin sivuilla (<https://finnpartnership.fi/fi/sources/yhteiskuntavastuutietoa-maittain/>) ja Market Opportunities –sivustolla (<https://www.marketopportunities.fi/>).

³ <https://korruptiontorjunta.fi/etusivu>

5. Muut ajankohtaiset asiat

Yritysvastuuraportointikilpailu järjestettiin uudelleen vuoden tauon jälkeen uudistettuna. 43 yritystä ilmoittautui mukaan arvioitavaksi ja kilpailu sai myönteistä palautetta. Raportti on saatavilla verkossa⁴.

EK:lta on tulossa podcasta-sarja johtamisesta, mukana vastuullisen johtamisen teemoja.

Puheenjohtaja totesi, että sosiaalista mediaa voi hyödyntää myös neuvottelukuntien työstä kertomisessa (pois lukien OECD-valitusten sisältö).

Todettiin, että kokouksen pöytäkirja tulee hyväksyttäväksi sähköpostilla.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.45.

Antti Neimälä
Puheenjohtaja

Linda Piirto
Sihteeri

LIITTEET

Tilannekatsausesitys 13.12.2018
Tilannekatsaustaulukko 29.11.2018
Toimenpidesuunnitelma 2018–19, 8.6.2018

⁴ <https://www.fibsry.fi/ajankohtaista/3412/>